

МОНГОЛ УЛСЫН СТАНДАРТ

Ангилалтын код 43.020

Автотээврийн хэрэгслийн техникийн хяналтын үзлэгийн төв - Ангилал - Ерөнхий шаардлага	MNS 5044 : 2010
Vehicle Inspection Station – Classification - General requirement	MNS 5044 : 2003-ийн оронд

Стандартчилал, Хэмжилзүйн Үндэсний Зөвлөлийн 2010 оны 11 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 50 дугаар тогтоолоор батлав.

Энэ стандарт нь 2011 оны 03 дугаар сарын 09-ний өдрөөс эхлэн хүчинтэй.

Энэ стандартын үзүүлэлт, шаардлагыг заавал мөрдөнө.

1. Зорилго

Энэхүү стандартын зорилго нь автотээврийн хэрэгслийн техникийн хяналтын үзлэг явуулах ажлыг зохион байгуулах, нийтлэг шаардлага, журам тогтооход төр, захиргааны болон бусад байгууллагаас хяналт тавих, ажил үйлчилгээнд үүсэх харилцааг зохицуулахад оршино.

2. Хамрах хүрээ

Энэхүү стандарт нь автотээврийн хэрэгслийн техникийн хяналтын үзлэг хийж, дүгнэлт гаргах эрх бүхий байгууллагын болон ажил үйлчилгээний шаардлагыг тодорхойлоход хамаарна.

Энэхүү стандартыг автотээврийн хэрэгслийн техникийн хяналтын үзлэг хийх техникийн хяналтын үзлэгийн төвүүд болон тэдгээрийн ажил, үйлчилгээнд хяналт тавих эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтан мөрдөж хэрэглэнэ.

3. Норматив ишлэл

Энэхүү стандартыг боловсруулахад дараах баримт бичгүүдийг ашигласан. Эдгээр баримт бичигт өөрчлөлт орсон тохиолдолд хамгийн сүүлчийн албан ёсны эх материалаас иш татаж хэрэглэнэ. Үүнд:

3.1 MNS 4601 : 98, Автотээврийн хөдлөх бүрэлдэхүүн, техникийн үйлчилгээ, засварын тогтолцоо, тодорхойлолт,

3.2 MNS 4598 : 2003, Автотээврийн хэрэгслийн техникийн байдалд тавих шаардлага,

3.3 MNS 4599 : 2003, Автотээврийн хөдлөх бүрэлдэхүүний эргономикийн үзүүлэлт,

3.4 MNS 5013 : 2009, Бензин хөдөлгүүртэй автомашин-Утааны найрлага дахь хорт бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ ба хэмжих арга,

3.5 MNS 5014 : 2009, Дизель хөдөлгүүртэй автомашин - Утааны тортогжилтын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ ба хэмжих арга,

3.6 MNS 5342 : 2007, Авто зогсоол, ангилал, ерөнхий шаардлага

3.7 БНБД21-01-02, Барилга байгууламжийн галын аюулгүй байдлын норм, дүрэм.

3.8 БНБД. 31-03-03, Олон нийт, иргэний барилгын норматив, дүрэм.

3.9 БНБД 32-01-04, Хот суурины гудамж, зам төлөвлөлт.

3.10 БНБД3.05.06-90, Цахилгаан техникийн ажил.

4. Нэр томьёо, тодорхойлолт

Энэ стандартад хэрэглэсэн нэр томьёо, тодорхойлолтыг дараах утгаар ойлгож хэрэглэнэ.Үүнд:

4.1

автотээврийн хэрэгсэл

зорчигч ба ачаа тээвэрлэхэд зориулсан бүх төрлийн автомашин, чиргүүл, цахилгаан тээврийн хэрэгсэл

4.2

техникийн оношлол

автомашин, түүний агрегат, зангилаа, системийг задлахгүйгээр техникийн байдлыг тодорхойлох, үнэлэх үйл ажиллагаа

4.3

техникийн хяналтын үзлэг

автотээврийн хэрэгслийн техникийн байдлыг тусгай багаж хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж ашиглан, оношлогчийн мэргэжлийн ур чадвар, дадлага туршлагад тулгуурлан, стандартын шаардлагыг хангаж байгаа эсэхэд үзлэг хийж шалгах, тодорхойлох, үнэлэх үйл ажиллагаа

4.4

техникийн хяналтын үзлэгийн төв

автотээврийн хэрэгслийн техникийн хяналтын үзлэг хийж дүгнэлт гаргах, гэрчилгээ олгох, автотээврийн хэрэгсэл эзэмшигчдэд мэргэжлийн зөвлөгөө өгөх эрх бүхий байгууллагыг.

5. Нийтлэг шаардлага

5.1 Техникийн хяналтын үзлэгийн төв нь автомашин, түүний агрегат, зангилаа, системийн техникийн байдлыг шалгах, техникийн хяналтын үзлэг хийхэд хэмжих, оношлох, шалгах, багаж хэрэгсэл, эсвэл шалгах ажлын технологийн дараалал нь харилцан адилгүй байж болох боловч гаргасан дүгнэлт нь ижил нөхцөл, шаардлагыг хангасан байна.

5.2 Техникийн хяналтын үзлэгийн төв нь техникийн хяналтын үзлэгийн технологийн карт, техникийн шаардлагатай бусад баримт бичгийг боловсруулж мөрдөнө.

6. Автотээврийн хэрэгслийн техникийн хяналтын үзлэг хийх байгууллагын ангилал

6.1 Автотээврийн хэрэгслийн техникийн хяналтын үзлэг хийх байгууллагыг зориулалтаар нь:

- А. Техникийн хяналтын үзлэгийн итгэмжлэгдсэн лаборатори
- Б. Техникийн хяналтын үзлэгийн төв гэж ангилна.

6.1.1 Техникийн хяналтын үзлэгийн итгэмжлэгдсэн лаборатори нь автотээврийн хэрэгслийн техникийн байдлыг оношлох тоноглол, багаж хэрэгслийн хэмжилтийн алдаа, нарийвчлалыг тодорхойлох, харьцуулалт хийх боломж бүхий олон улсын

хэмжилзүйн стандартын шаардлага хангасан, эталон багаж хэрэгсэл, тоноглолтой, ижил нөхцөлтэй техникийн хяналтын үзлэгийн төвүүдийн оношлох багаж хэрэгсэл, тоноглолыг шалгаж баталгаажуулах, хүний нөөцийн мэргэжилтэнг сургаж дадлагажуулах эрх бүхий байгууллага байна.

6.1.2 Техникийн хяналтын үзлэгийн төвийг техникийн хяналтын үзлэг явуулах хэлбэрээс нь хамааруулж дараах төрөлд ангилна. Үүнд:

- а. Суурин
- б. Явуулын

6.1.2.1 Техникийн хяналтын үзлэгийн суурин төв нь автомашин олноор төвлөрсөн, автозамын хөдөлгөөний нягтрал ихтэй, экологийн шаардлага өндөр тавигддаг хот, суурин газрын нутаг дэвсгэрт автотээврийн хэрэгслийн техникийн хяналтын үзлэгийг суурьшсан нөхцөлд явуулна.

6.1.2.2 Техникийн хяналтын үзлэгийн явуулын төв нь автотээврийн хэрэгслийн тоо харьцангуй цөөн, хөдөлгөөний нягтрал багатай, хот суурин газраас алслагдсан нутагт автотээврийн хэрэгслийн техникийн хяналтын үзлэгийг хөдөлгөөнт, нүүдлийн нөхцөлд явуулна.

6.1.3 Техникийн хяналтын үзлэгийн төв нь дээрх 2-төрлийн аль нэгээр дагнасан, эсвэл хослосон хэлбэрээр байж болно. Автотээврийн хэрэгслийн төрлөөр ачааны болон суудлын, тусгай зориулалтын автомашины, автобусны гэх мэт төрөлжсөн, эсвэл хосолсон хэлбэрийн байж болно.

6.2 Техникийн хяналтын үзлэгийн төв нь техникийн хяналтын үзлэг хийх зориулалтын дараах техникийн бааз, барилга байгууламжтай байна. Үүнд:

- технологийн тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл,
- үйлдвэрлэл, үйлчилгээний байр, зогсоол талбай.

6.2.1 Технологийн тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл

6.2.1.1 Техникийн хяналтын үзлэгийн төв нь автомашин, түүний агрегат, зангилаа, системийн техникийн байдлыг шалгаж, оношлоход шаардлагатай тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслээр технологийн картын дагуу тоноглогдсон байна.

6.2.1.2 Техникийн хяналтын үзлэгийн төвд зайлшгүй байх тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл нь 1-р хүснэгтэд заасан шаардлагыг хангасан байна.

1-р хүснэгт - Техникийн хяналтын үзлэгийн явуулын болон суурин төвийн тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэлд тавих шаардлага

д/д	Тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийн нэр	Зориулалт	Техникийн шаардлага
1	Дугуйн хийн даралт хэмжигч	Дугуйн хийн даралт хэмжинэ	Хэмжих хязгаар: 0-2000 Па Хэмжих нарийвчлал: 10 Па Хэмжилтийн алдаа: 5 %
2	Тоормосны стенд	Тоормосны идэвхжилийг хэмжинэ	Тэнхлэгт оногдох даралт: Ачааны автомашинд - 12000 кг

			Суудлын автомашинд - 3500 кг Хэмжих нарийвчлал: 10 daN Хэмжилтийн алдаа: 5%
3	Дугуйн хээний гүн хэмжигч	Дугуйн хээний гүн хэмжинэ	Хэмжих нарийвчлал: 0,1 мм Хэмжилтийн хязгаар: 0-30 мм
4	Урд гэрлийн тусгал хэмжих багаж	Их гэрлийн тусгалыг тохируулна	Хэмжилтийн хязгаар: дээд/доод: 3°/3° баруун/зүүн: 3°/3° гэрлийн тусгалын чадал: 0-250000 cd буюу 0-400 люкс байна.
5	Бензин хөдөлгүүрийн утаа хэмжигч (газоанализатор)	Хөдөлгүүрийн утааны найрлага дахь хорт бодисыг хэмжинэ. - нүүрстөрөгчийн дутуу исэл CO - нүүрстөрөгчийн исэл CO ₂ - нүүрсустөрөгч CH - хүчилтөрөгч O ₂ - тосны температур, C° - агаарын илүүдлийн коэффициент, λ - тахир голын эргэлтийн давтамж	Хэмжилтийн хязгаар: 0-9,99% Хэмжих нарийвчлал: 0,01% Хэмжилтийн хязгаар: 0-19,9% Хэмжих нарийвчлал: 0,1% Хэмжилтийн хязгаар: 0-10000 ppm Хэмжих нарийвчлал: 1 ppm Хэмжилтийн хязгаар: 0-25,0% Хэмжих нарийвчлал: 0,1% Хэмжилтийн хязгаар: 45°C-аас 160°C Хэмжих нарийвчлал 2°C Хэмжилтийн хязгаар: 0,50-2,500 Хэмжих нарийвчлал: 0,001 Хэмжилтийн хязгаар: 0-6000 мин ⁻¹ Хэмжих нарийвчлал: 100 мин ⁻¹
6	Дизель хөдөлгүүрийн тортог хэмжигч	Дизель хөдөлгүүртэй автомашины утааны тортогжилт хэмжинэ - тортогжилт - K үзүүлэлт	Утааны тортогжилтыг хэмжиж дүнг %-оор болон K үзүүлэлтээр илэрхийлэх, хэмжилтийн дүнг хэвлэх боломжтой, RS 232 оролттой Хэмжилтийн хязгаар: 0-100% Хэмжих нарийвчлал: 0,1% Хэмжилтийн хязгаар: 0-9.99м ⁻¹ Хэмжих нарийвчлал: 0.01м ⁻¹

		- тосны температур - тахир голын эргэлтийн давтамж	Хэмжилтийн хязгаар: 0-160°C Хэмжих нарийвчлал: 1 °C Хэмжилтийн хязгаар: 0-9999 мин ⁻¹ Хэмжих нарийвчлал: 1 мин ⁻¹
7	Шуугиан хэмжигч (виброметр)	Дуу чимээний түвшинг хэмжихдээ А аргыг хэрэглэнэ	Хэмжилтийн хязгаар: өндөр түвшинд: 70 Дб –аас 140 Дб нам түвшинд: 30 Дб-аас 90 Дб Хэмжих нарийвчлал: 1.0 Дб
8	Өргүүр	Үзлэгийн үед суудлын автомашиныг өргөнө (нийт 3500 кг хүртэл жинтэй)	Өргүүр: өргөх даац: 4000 кг өргөх өндөр: 1800 мм Домкрат: өргөх даац: 2600 кг өргөх өндөр: 250 мм
9	Сувгийн өргүүр	Хүнд даацын ачааны автомашины тэнхлэг өргөнө	өргөх даац: 10000 кг өргөх өндөр: 500 мм

6.2.2 Техникийн хяналтын үзлэгийн явуулын төв тусгай зориулалтын битүү тэвштэй, техникийн хяналтын зориулалтаар тоноглогдсон автомашин байна.

6.2.2.1 Техникийн хяналтын үзлэгийн явуулын төв тэжээлийн өөрийн эх үүсвэртэй, өвөл зуны аль ч улиралд ашиглах боломжтой, гэрэлтүүлэх, дулаацуулах, агааржуулах төхөөрөмжөөр тоноглогдсон байна.

ТАЙЛБАР: Тоормосны стэнд нь тухайн автомашины тоормосны хүчийг дугуй тус бүр дээр хэмжих, дугуй тус бүрийн тоормосны хүчийг тодорхойлох боломжтой байна.

6.2.3 Техникийн хяналтын үзлэг явуулах барилга, байгууламжид тавих шаардлага

6.2.3.1 Техникийн хяналтын үзлэг хийх барилга байгууламж, түүний инженерийн шугам сүлжээ нь автотээврийн хэрэгслийн техникийн хяналтын үзлэг явуулахад БНБД. 31-03-03 Олон нийт, иргэний барилгын норматив, дүрэм, БНБД 21-01-02 Барилга байгууламжийн галын аюулгүй байдал, БНБД3.05.06-90Цахилгаан техникийн ажил, БНБД 32-01-04 Хот суурины гудамж, зам, төлөвлөлт зэрэг норм дүрэмд заасан норматив, шаардлагыг хангасан, хөдөлгүүрийн утаа зайлуулах, агааржуулах, гэрэлтүүлэх, дулаацуулах систем, галын аюулгүйн багаж хэрэгслээр бүрэн хангагдсан, тэдгээр нь хэвийн ажиллагаатай байна.

6.2.3.2 Галын аюулгүй байдал, эрүүл ахуй, ариун цэврийн шаардлагын дагуу цэвэр, бохир усны системд холбосон эсвэл тусгай байгууламжтай байна.

6.2.3.3 Ажилчдын хувцас солих болон амрах байр, бие засах газар, гар угаах газартай байна.

6.2.4 Зогсоол, талбайд тавих шаардлага

6.2.4.1 Зогсоол талбай нь MNS 5342 : 2007 “Авто зогсоол, ангилал, ерөнхий шаардлага” стандартад заасан шаардлагыг хангасан байна.

6.2.4.2 Хөдөлгөөний урсгалыг хангасан автомашин болон явган хүн явах хатуу хучилттай замтай байна.

7. Хүний нөөцөд тавих шаардлага

7.1 Техникийн хяналтын үзлэгийн төв нь автотээврийн салбарын мэргэжлийн байгууллага бөгөөд түүний дарга, техникийн хяналтын үзлэгийн инженер болон техникчид нь дараах шаардлагыг хангасан байна.

7.1.1 Техникийн хяналтын үзлэгийн төвийн дарга нь автотээврийн салбарын мэргэжилтэй, тухайн салбарт 5-аас доошгүй жил ажилласан, зөвлөх болон мэргэшсэн инженер байна.

7.1.2 Техникийн хяналтын үзлэгийн инженер нь автотээврийн инженер-механикч мэргэжилтэй, тухайн салбарт 3-аас доошгүй жил ажилласан, тухайн чиглэлээр мэргэшүүлэх сургалтанд хамрагдсан, мэргэшсэн инженер байна.

7.1.3 Техникийн хяналтын үзлэгийн техникч нь автотээврийн техникч-механикч мэргэжилтэй, тухайн чиглэлээр мэргэшүүлэх сургалтанд хамрагдаж гэрчилгээ авсан байна.

ТӨГСӨВ.